

Universitätsbibliothek Wuppertal

Petronii "Cena Trimalchionis"

Petronius <Arbiter>

Heidelberg, 1909

Text

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-3183](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-3183)

Petronii cena Trimalchionis.

venerat iam tertius dies, id est expectatio liberae cenae. 26
sed tot vulneribus confossis fuga magis placebat, quam quies.
itaque cum maesti deliberarem, quonam genere praesentem 8
evitarem procellam, unus servus Agamemnonis interpellavit
5 trepidantes et 'quid? vos' inquit 'nescitis, hodie apud quem fiat? 9
Trimalchio, lautissimus homo, horologium in triclinio et buci-
natorem habet subornatum, ut subinde sciat, quantum de vita
perdiderit'. amicum ergo diligenter oblii omnium malorum, 10
et Gitona libentissime servile officium tuentem usque hoc iube-
10 mus in balneum sequi. nos interim vestiti errare coepimus 27
immo iocari magis et circulis [ludentem] accedere, cum subito
videmus senem calvum, tunica vestitum russea, inter pueros
capillatos ludentem pila. nec tam pueri nos, quamquam erat 2
operae pretium, ad spectaculum duxerant, quam ipse pater fa-
15 miliae, qui soleatus pila prasina exercebatur. nec amplius eam
repetebat quae terram contigerat, sed follem plenum habebat
servus sufficiebatque ludentibus. notavimus etiam res novas. 3
nam duo spadones in diversa parte circuli stabant, quorum alter
matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem
20 eas quae inter manus lusu expellente vibrabant, sed eas quae in
terram decidebant. cum has ergo miraremur lautitias, accur-
rit Menelaus et 'hic est' inquit 'apud quem cubitum ponetis, et
quidem iam principium cenae videtis'. etiamnum loquebatur 5
Menelaus, cum Trimalchio digitos concrepuit, ad quod signum
25 matellam spado ludenti subiecit. exonerata ille vesica aquam 6
poposcit ad manus, digitosque paululum adpersos in capite
pueri tersit.

longum erat singula excipere. itaque intravimus balneum, 28
et sudore calfacti momento temporis ad frigidam eximus. iam 2
30 Trimalchio unguento perfusus tergebatur, non linteis, sed pal-

10 balneo *H*, balnea *Br.* — 23 et iam non l. *HBr.* —
25 vesica *H* gegen *L.*

3 liis ex lana mollissima factis. tres interim iatraliptae in conspec-
 tu eius Falernum potabant, et cum plurimum rixantes effun-
 4 derent, Trimalchio hoc suum propinasse dicebat. hinc involutus
 cocchina gausapa lecticae impositus est praecedentibus phaleratis
 cursoribus quattuor et chiramaxio, in quo deliciae eius veheban- 5
 tur, puer vetulus, lippus, domino Trimalchione deformior. cum
 ergo auferretur, ad caput eius symphoniacus cum minimis tibiis
 accessit et tanquam in aurem aliquid secreto diceret, toto itinere
 cantavit.

6 sequimur nos admiratione iam saturi et cum Agamemnone 10
 ad ianuam pervenimus, in cuius poste libellus erat cum hac in-
 7 scriptione fixus: 'quisquis servus sine dominico iussu foras exie-
 8 rit, accipiet plagas centum'. in aditu autem ipso stabat ostiarius
 prasinatus, cerasino succinctus cingulo, atque in lance argentea
 9 pisum purgabat. super limen autem cavea pendebat aurea, in 15
 29 qua pica varia intrantes salutabat. ceterum ego dum omnia stu-
 peo, paene resupinatus crura mea fregi. ad sinistram enim in-
 trantibus non longe ab ostiarii cella canis ingens, catena vinctus,
 in pariete erat pictus superque quadrata littera scriptum 'cave
 2 canem'. et collegae quidem mei riserunt, ego autem collecto 20
 3 spiritu non destiti totum parietem persequi. erat autem venali-
 cium cum titulis pictum, et ipse Trimalchio capillatus caduceum
 4 tenebat Minervaque ducente Romam intrabat. hinc quemadmo-
 dum ratiocinari didicisset, denique dispensator factus esset,
 5 omnia diligenter curiosus pictor cum inscriptione reddiderat. in 25
 deficiente vero iam porticu levatum mento in tribunal excel-
 sum Mercurius rapiebat. praesto erat Fortuna cornu abun-
 7 danti copiosa et tres Parcae aurea pensa torquentes. notavi
 etiam in porticu gregem cursorum cum magistro se exercentem.
 8 praeterea grande armarium in angulo vidi, in cuius aedicula 30
 erant Lares argentei positi Venerisque signum marmoreum et
 pyxis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius conditam esse
 dicebant.

9 interrogare ergo atriensem coepi, quas in medio picturas ha-
 berent. 'Iliada et Odyssean' inquit 'ac Laenatis gladiatorium 35
 30 munus'. non licebat † multaciam considerare

7 symphoniacus *hinter* minimis gestellt HL. — 28 conspicua
 verm. Br.

4. X hoc sicut propinasse esse Falernum Rh. Mus. 70, 28 (nach Martialis propin - ηροασίω)

propin
 esse
 Rh. M. 70,
 28

ut dicitur
 bene

nos iam ad triclinium perveneramus, in cuius parte prima
procurator rationes accipiebat. et quod praecipue miratus sum, in
postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi, quorum unam
partem quasi embolum navis aeneum finiebat, in quo erat scrip-
tum: 'C. Pompeio Trimalchioni, se viro Augustali, Cinnamus dis-
pensator'. sub eodem titulo et lucerna bilychnis de camera pen-
debat, et duae tabulae in utroque poste defixae, quarum altera,
si bene memini, hoc habebat inscriptum: 'III. et pridie kalendas
Ianuarias C. noster foras cenat', altera lunae cursum stellarum-
que septem imagines pictas; et qui dies boni quique incommodi
essent, distinguente bulla notabantur.

his repleti voluptatibus cum conaremur in triclinium in-
trare, exclamavit unus ex pueris, qui super hoc officium erat
positus: 'dextro pede'. sine dubio paulisper trepidavimus, ne
contra praeceptum aliquis nostrum limen transiret. ceterum
ut pariter movimus dextros gressus, servus nobis despoliatus
procubuit ad pedes ac rogare coepit, ut se poenae eriperemus:
nec magnum esse peccatum suum, propter quod periclitaretur;
subducta enim sibi vestimenta dispensatoris in balneo, quae vix
fuissent decem sestertiorum. rettulimus ergo dextros pedes dis-
pensatoremque in atrio aureos numerantem deprecati sumus, ut
servo remitteret poenam. superbus ille sustulit vultum et 'non
tam iactura me movet' inquit 'quam negligentia nequissimi servi.
vestimenta mea cubitoria perdidit, quae mihi natali meo cliens
quidam donaverat, Tyria sine dubio, sed iam semel lota. quid
ergo est? dono vobis eum'.

obligati tam grandi beneficio cum intrassemus triclinium, 31
occurrit nobis ille idem servus, pro quo rogaveramus, et stupen-
tibus spississima basia impegit gratias agens humanitati nostrae.
'ad summam, statim scietis' ait 'cui dederitis beneficium. vinum 2
dominicum ministratoris gratia est

*

tandem ergo discubuimus pueris Alexandrinis aquam in ma-
nus nivatam infudentibus aliisque insequentibus ad pedes ac
paronychia cum ingenti subtilitate tollentibus. ac ne in hoc
quidem tam molesto tacebant officio, sed obiter cantabant, ego
experiri volui, an tota familia cantaret, itaque potionem poposci.
paratissimus puer non minus me acido cantico excepit, et quis-
quis aliquid rogatus erat ut daret pantomimi chorum, 7

5 Cn. H. — 21 atrio?] precario H. — 24 accubitoria Lipsius.

- 8 non patris familiae triclinium crederes. allata est tamen gustatio valde lauta; nam iam omnes discubuerant praeter ipsum
 9 Trimalchionem, cui locus novo more primus servabatur. ceterum in promulsidari asellus erat Corinthius cum bisaccio positus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera nigras. 5
 10 tegebant asellum duae lances, in quarum marginibus nomen Trimalchionis inscriptum erat et argenti pondus. ponticuli etiam feruminati sustinebant glires melle ac papavere sparsos.
 11 fuerunt et tomacula super craticulam argenteam ferventia posita, et infra craticulam Syriaca pruna cum granis Punici mali. 10
 32 in his eramus lautitiis, cum ipse Trimalchio ad symphoniam allatus est positusque inter cervicalia minutissima expressit im-
 - ruf
 - will
 2 prudentibus risum. pallio enim coccineo adrasum excluserat caput circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat
 3 mappam fimbriis hinc atque illinc pendentibus. habebat etiam 15
 in minimo digito sinistrae manus anulum grandem subauratum, extremo vero articulo digiti sequentis minorem, ut mihi videbatur, totum aureum, sed plane ferreis veluti stellis feruminatum. et ne has tantum ostenderet divitias, dextrum nudavit
 4 lacertum armilla aurea cultum et eboreo circulo lammina splen- 20
 33 dente conexo. ut deinde pinna argentea dentes perfodit, 'amici' inquit 'nondum mihi suave erat in triclinium venire, sed ne diutius absentivos morae vobis essem, omnem voluptatem mihi
 2 negavi. permittetis tamen finiri lusum'. sequebatur puer cum tabula terebinthina et crystallinis tesseris, notavique rem omnium delicatissimam. pro calculis enim albis ac nigris aureis
 3 argenteosque habebat denarios. interim dum ille omnium textorum dicta inter lusum consumit, gustantibus adhuc nobis repositorium allatum est cum corbe, in quo gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales esse solent quae incubant ova. 30
 4 accessere continuo duo servi et symphonia strepente scrutari paleam coeperunt erutaque subinde pavonina ova divisere convivis.
 5 convertit ad hanc scaenam Trimalchio vultum et 'amici' ait 'pavonis ova gallinae iussi supponi. et mehercules timeo ne iam
 6 concepti sint; temptemus tamen, si adhuc sorbilia sunt'. accipimus nos coclearia non minus selibras pendentia ovaque ex fa- 35

8 u. 18 ferrum- *HL*.* — 9 t(h)umatula *HL*. — 12 munitissima *HBr*. gegen *L*. — 21 connexum *HL*. — 23 absens morae vobis *H* vor venire, fehlt in *L*. — 27 testorum ohne dicta *L*. — 35 concepta *L*.

Insulin

rina pingui figurata pertundimus. ego quidem paene proieci 7
 partem meam, nam videbatur mihi iam in pullum coisse. deinde 8
 ut audivi veterem convivam: 'hic nescio quid boni debet esse',
 persecutus putamen manu pinguisssimam ficedulam inveni pipe-
 rato vitello circumdatam. *f. 50m*

iam Trimalchio eadem omnia lusu intermisso poposcerat 34
 feceratque potestatem clara voce, si quis nostrum iterum vellet
 mulsum sumere, cum subito signum symphonia datur et gusta-
 toria pariter a choro cantante rapiuntur. ceterum inter tumul- 2
 tum cum forte paropsis excidisset et puer iacentem sustulisset,
 animadvertit Trimalchio colaphisque obiurgari puerum ac proi-
 cere rursus paropsidem iussit. insecutus est *supellecticiarius* argen- 3
 tumque inter reliqua purgamenta scopis coepit everrere. sub- 4
 inde intraverunt duo Aethiopes capillati cum pusillis utribus,
 15 quales solent esse qui harenam in amphitheatro spargunt, vinum-
 que dedere in manus; aquam enim nemo porrexit.

laudatus propter elegantias dominus 'aequum' inquit 'Mars 5
 amat. itaque iussi suam cuique mensam assignari. obiter et
 putidissimi servi minorem nobis aestum frequentia sua facient'.
 20 statim allatae sunt amphorae vitreae diligenter gypsatae, 6
 quarum in cervicibus pittacia erant affixa cum hoc titulo: 'Fa-
 lernum Opimianum annorum centum'. dum titulos perlegimus, 7
 composuit Trimalchio manus et 'eheu' inquit 'ergo diutius vivit
 vinum quam homuncio. quare tangomenas faciamus. vita vi-
 num est. verum Opimianum praesto. heri non tam bonum 8
 posui, et multo honestiores cenabant'. potantibus ergo nobis et
 accuratissime lautitias mirantibus laruam argenteam attulit ser-
 vus sic aptatam, ut articuli eius vertebraeque luxatae in omnem
 partem flecterentur. hanc cum super mensam semel iterumque 9
 30 abiecisset, et catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Tri-
 malchio adiecit:

'eheu nos miseros, quam totus homuncio nil est. 10
 sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus.
 ergo vivamus, dum licet esse bene'.

15 laudationem ferculum est insecutum plane non pro expec- 35
 tatione magnum; novitas tamen omnium convertit oculos. rotun- 2
 dum enim repositorium duodecim habebat signa in orbe dispo-
 sita, super quae proprium convenientemque materiae structor

12 lecticiarius HLB. — 24 fg. vinum vita Goes. — 28 laxate
 H, locatae L.

*Tangomenas ich besuche den Mond - sie
 ranfte die ganze Nacht (trifft mich)*

*Trigam -
 Humpfe*

↓

*- verlan
 ken*

3 imposuerat cibum: super arietem cicer arietinum, super taurum
 bubulae frustum, super geminos testiculos ac riens, super can-
 crum coronaam, super leonem ficum Africanam, super virginem
 4 steriliculam, super libram stateram in cuius altera parte scrib-
 lita erat, in altera placenta, super scorpionem pisciculum ma- 5
 rinum, super sagittarium oclopectam, super capricornum lucus-
 tam marinam, super aquarium anserem, super pisces duos
 5 mullos. in medio autem caespes cum herbis excisus favum
 6 sustinebat. circumferebat Aegyptius puer clibano argenteo panem

atque ipse etiam taeterrima voce de Laserpiciario mimo canti- 10
 7 cum extorsit. nos ut tristiores ad tam viles accessimus cibos,
 36 'suadeo' inquit Trimalchio 'cenemus; hoc est ius cenae'. haec
 ut dixit, ad symphoniam quattuor tripudiantes procurrerunt su-
 2 periorumque partem repositorii abstulerunt. quo facto videmus
 infra [scilicet in altero ferculo] altilia et sumina leporemque in 15
 3 medio pinnis subornatum, ut Pegasus videretur. notavimus
 etiam circa angulos repositorii Marsyas quattuor, ex quorum
 utriculis garum piperatum currebat super pisces, qui tanquam
 4 in euripo natabant. damus omnes plausum a familia inceptum
 5 et res electissimas ridentes aggredimur. non minus et Trimal- 20
 6 chio eiusmodi methodio laetus 'Carpe' inquit. processit statim
 scissor et ad symphoniam gesticulatus ita laceravit obsonium,
 7 ut putares essedarium hydraule cantante pugnare. ingerebat
 nihilo minus Trimalchio lentissima voce: 'Carpe, Carpe'. ego
 suspicatus ad aliquam urbanitatem totiens iteratam vocem per- 25
 tinere, non erubui eum qui supra me accumbebat, hoc ipsum
 8 interrogare. at ille, qui saepius eiusmodi ludos spectaverat, 'vi-
 des illum' inquit 'qui obsonium carpit: Carpus vocatur. ita
 quotiescunque dicit "Carpe", eodem verbo et vocat et imperat'.
 37 non potui amplius quicquam gustare, sed conversus ad 30
 eum, ut quam plurima exciperem, longe accersere fabulas coepi
 sciscitarique, quae esset mulier illa, quae huc atque illuc dis-
 2 curreret. 'uxor' inquit 'Trimalchionis, Fortunata appellatur, quae
 3 nummos modio metitur. et modo, modo quid fuit? ignoscet
 mihi genius tuus, noluisse de manu illius panem accipere. 35

4 sciribillita *H gegen L.* — 6 oclopetam *HL*, *vgl. Br. im Rhein. Mus.* 58, 625 (oclo-πῆκτες = oclifixor). — 12 ius] in *H gegen L.* — 18 *fg.* quicumque euripo *H*, qui in euripo *L.* — 28 itaque *LBr. gegen H* (s. *Br. ed. I*, p. XXXV).

nunc, nec quid nec quare, in caelum abiit et Trimalchionis 4
topanta est. ad summam, mero meridie si dixerit illi tenebras 5
esse, credet. ipse nescit quid habeat, adeo saplutus est; sed 6
haec lupatria providet omnia et ubi non putes. est sicca, sobria, 7
5 bonorum consiliorum [tantum auri vides], est tamen malae lin-
guae, pica pulvinaris. quem amat, amat; quem non amat, non 8
amat. ipse Trimalchio fundos habet, qua milvi volant, nummorum
nummos. argentum in ostiarii illius cella plus iacet, quam quis- 9
quam in fortunis habet. familia vero babae babae, non meher-
10 cules puto decumam partem esse quae dominum suum noverit.
ad summam, quemvis ex istis babaecalis in rutae folium coni- 10
ciet. nec est quod putes illum quicquam emere. omnia domi 38
nascuntur: lana, credrae, piper, lacte gallinaceum si quaesieris,
invenies. ad summam, parum illi bona lana nascebatur; arietes 2
15 a Tarento emit, et eos culavit in gregem. mel Atticum ut domi
nasceretur, apes ab Athenis iussit afferri; obiter et vernaculae 3
quae sunt, meliusculae a Graeculis fient. ecce intra hos dies 4
scripsit, ut illi ex India semen boletorum mitteretur. nam mulam
quidem nullam habet, quae non ex onagro nata sit. vides tot 5
20 culcitrās: nulla non aut cochyliatum aut coccineum tomentum
habet. tanta est animi beatitudo. reliquos autem collibertos 6
eius cave contempnas. valde succosi sunt. vides illum qui in 7
imo imus recumbit: hodie sua octingenta possidet. de nihilo
crevit. modo solebat collo suo ligna portare. sed quomodo 8
25 dicunt — ego nihil scio, sed audiui — quom Incuboni pilleum
rapuisset, [et] thesaurum invenit. ego nemini invideo, si quid
deus dedit. est tamen subalapo et non vult sibi male. itaque 9
proxime casam hoc titulo proscrispsit: "C. Pompeius Diogenes 10
ex kalendis Iuliis cenaculum locat; ipse enim domum emit".
30 quid ille qui libertini loco iacet, quam bene se habuit. non 11
impropero illi. sestertium suum vidit decies, sed male vacilla- 12
vit. non puto illum capillos liberos habere, nec mehercules sua
culpa; ipso enim homo melior non est; sed liberti scelerati, qui
omnia ad se fecerunt. scito autem: sociorum olla male fervet, 13
35 et ubi semel res inclinata est, amici de medio. et quam ho- 14
nestam negotiationem exercuit, quod illum sic vides. libitina- 15
rius fuit. solebat sic cenare, quomodo rex: apros gausapatos,
opera pistoria, avis, cocos, pistores. plus vini sub mensa effun-

13 cedrae *Br. früher.* — 25 quom?] quomodo *H.* — 26 quid]
quo *H.*, quod *Scheffer.* — 27 sub alapa *HBr.** — 28 casam] cum *H.*

- 16 debatur, quam aliquis in cella habet. phantasia, non homo. inclinatis quoque rebus suis, cum timeret ne creditores illum conturbare existimarent, hoc titulo auctionem proscrispsit: “C. Iulius Proculus auctionem faciet rerum supervacuuarum”.
- 39 interpellavit tam dulces fabulas Trimalchio; nam iam sublatum erat ferculum, hilaresque convivae vino sermonibusque publicatis operam coeperant dare. is ergo reclinatus in cubitum ‘hoc vinum’ inquit ‘vos oportet suave faciatis. pisces natate oportet. rogo, me putatis illa cena esse contentum, quam in theca repositorii videratis? “sic notus Vlixes?” quid ergo est? oportet etiam inter cenandum philologiam nosse. patrono meo ossa bene quiescant, qui me hominem inter homines voluit esse. nam mihi nihil novi potest afferri, sicut ille fericulus iam habuit praxim. caelus hic, in quo duodecim dii habitant, in totidem illo signo, multa pecora habet, multum lanae, caput praeterea durum, frontem expudoratam, cornum acutum. plurimi hoc signo scholastici nascuntur et arietilli’. laudamus urbanitatem mathematici; itaque adiecit: ‘deinde totus caelus taurulus fit. itaque tunc calcitrosi nascuntur et bubulei et qui se ipsi pascunt. in geminis autem nascuntur bigae et boves et colei et qui utrosque parietes linunt. in cancro ego natus sum. ideo multis pedibus sto, et in mari et in terra multa possideo; nam cancer et hoc et illoc quadrat. et ideo iam dudum nihil super illum posui, ne genesim meam premerem. in leone cataphagae nascuntur et imperiosi; in virgine mulieres et fugitivi et compediti; in libra laniones et unguentarii et quicumque aliquid expediunt; in scorpione venenarii et percussores; in sagittario strabones, qui holera spectant, lardum tollunt; in capricorno aerumnosi, quibus prae mala sua cornua nascuntur; in aquario copones et curbitae; in piscibus obsonatores et rhetores. sic orbis vertitur tanquam mola, et semper aliquid mali facit, ut homines aut nascantur aut pereant. quod autem in medio caespitem videtis et supra caespitem favum, nihil sine ratione facio. terra mater est in medio quasi ovum corrotundata, et omnia bona in se habet tanquam favus’.
- 40 ‘sophos’ universi clamamus et sublatis manibus ad camaram iuramus Hipparchum Aratumque comparandos illi homines

13 fericulusta mel *H*, fericulus talem *Studer*. — 18 arieti illi *H*. — 32 male *Friedländer*.

non fuisse, donec advenerunt ministri ac toralia prae-
posuerunt toris, in quibus retia erant picta subse-
ssoresque cum venabulis et totus venationis apparatus. needum sciebamus, quo mitteremus
2 suspiciones nostras, cum extra triclinium clamor sublatus
5 est ingens, et ecce canes Laconici etiam circa mensam discur-
rere coeperunt. secutum est hos repositorium, in quo positus
3 erat primae magnitudinis aper, et quidem pilleatus, e cuius den-
tibus sportellae dependebant duae palmulis textae, altera caryo-
tis altera thebaicis repleta. circa autem minores porcelli ex
4 10 coptoplacentis facti, quasi uberibus imminerent, scrofam esse
positam significabant. et hi quidem apophoreti fuerunt. ceterum
5 ad scindendum aprum non ille Carpus accessit, qui altitia lace-
raverat, sed barbatus ingens, fasciis cruralibus alligatus et ali-
cula subornatus polymita, strictoque venatorio cultro latus apri
15 vehementer percussit, ex cuius plaga turdi evolaverunt. parati
6 aucupes cum harundinibus fuerunt et eos circa triclinium voli-
tantes momento exceperunt. inde cum suum cuique iussisset
7 referri Trimalchio, adiecit: 'etiam videte, quam porcus ille sil-
vaticus lotam comederit glandem'. statim pueri ad sportellas
8 20 accesserunt, quae pendebant e dentibus, thebaicasque et caryo-
tas ad numerum divisere cenantibus. interim ego, qui priva-
41 tum habebam secessum, in multas cogitationes ductus sum,
quare aper pilleatus intrasset. postquam itaque omnis bacalu-
2 sias consumpsi, duravi interrogare illum interpretem meum,
25 quod me torqueret. at ille: 'plane etiam hoc servus tuus indi-
care potest; non enim aenigma est, sed res aperta. hic aper,
3 cum heri summa cena eum vindicasset, a convivis dimissus est;
4 itaque hodie tanquam libertus in convivium revertitur'. damnavi
5 ego stuporem meum et nihil amplius interrogavi, ne viderer
30 nunquam inter honestos cenasse.
dum haec loquimur, puer speciosus, vitibus hederisque re-
6 dimitus, modo Bromium, interdum Lyaeum Euhiumque confes-
sus, calathisco uvas circumtulit et poemata domini sui acutissi-
7 ma voce traduxit. ad quem sonum conversus Trimalchio 'Dio-
35 nyse' inquit 'liber esto'. puer detraxit pilleum apro capitique
suo impesuit. tum Trimalchio rursus adiecit: 'non negabitis
8 me' inquit 'habere Liberum patrem'. laudavimus dictum Tri-
malchionis et circumeuntem puerum sane perbasiamus.

19 totam H. — 22 deductus Br. — 25 quid H. — 38 circum-
euntes H.

9 ab hoc ferculo Trimalchio ad lasanum surrexit. nos liber-
tatem sine tyranno nacti coepimus invitare convivarum sermo-
10 nes. Dama itaque primus cum pataracina poposcisset, 'dies' in-
quit 'nihil est. dum versas te, nox fit. itaque nihil est melius,
11 quam de cubiculo recta in triclinium ire. et mundum frigus 5
habuimus. vix me balneus calfecit. tamen calda potio vestiarius
12 est. staminatas duxi, et plane matus sum. vinus mihi in cere-
brum abiit'.

42 excepit Seleucus fabulae partem et 'ego' inquit 'non cotidie
2 labor; baliscus enim fullo est, aqua dentes habet, et cor nostrum 10
cotidie liquescit. sed cum mulsi pultarium obdixi, frigori lae-
casin dico. nec sane lavare potui; fui enim hodie in funus.
3 homo bellus, tam bonus Chrysanthus animam ebulliit. modo,
4 modo me appellavit. videor mihi cum illo loqui. heu, eheu,
utres inflati ambulamus. minoris quam muscae sumus, *muscae* 15
tamen aliquam virtutem habent, nos non pluris sumus quam
5 bullae. et quid si non abstinax fuisset. quinque dies aquam in
os suum non coniecit, non micam panis. tamen abiit ad plures.
medici illum perdiderunt, immo magis malus fatus; medicus
6 enim nihil aliud est quam animi consolatio. tamen bene elatus 20
est, vitali lecto, stragulis bonis. planctus est optime — manu
7 misit aliquot — etiam si maligne illum ploravit uxor. quid si
non illam optime accepisset. sed mulier quae mulier milvinum
genus. neminem nihil boni facere oportet; aequae est enim ac
si in puteum conicias. sed antiquus amor cancer est'. 25

43 molestus fuit, Philerosque proclamavit: 'vivorum memine-
rimus. ille habet, quod sibi debebatur: honeste vixit, honeste
obiit. quid habet quod queratur? ab asse crevit et paratus fuit
quadrantem de stercore mordicus tollere. itaque crevit, quicquid
2 crevit, tanquam favus. puto mehercules illum reliquisse solida 30
centum, et omnia in nummis habuit. de re tamen ego verum
dicam, qui linguam caninam comedi: durae buccae fuit, linguo-
4 sus, discordia, non homo. frater eius fortis fuit, amicus amico,
manu plena, uncta mensa. et inter initia malam parram pilavit,
sed recorrexit costas illius prima vindemia: vendidit enim vinum, 35
quanti ipse voluit. et quod illius mentum sustulit, hereditatem
5 accepit, ex qua plus involavit, quam illi relictum est. et ille
stips, dum fratri suo irascitur, nescio cui terrae filio patrimo-

3 Dama] clamat *H.* — 10 balanicus *Reinesius.* — 15 minores
H. — 26 Phileros qui *H.* — 34 uncta plena *H.* — 36 quantum *H.*

nium elegavit. longe fugit, quisquis suos fugit. habuit autem 6
 oricularios servos, qui illum pessum dederunt. nunquam autem
 recte faciet, qui cito credit, utique homo negotians. tamen ve-
 rum quod frunitus est, quam diu vixit cui datum est, 7
 5 non cui destinatum. plane Fortunae filius, in manu illius plum-
 bum aurum fiebat. facile est autem, ubi omnia quadrata cur-
 runt. et quot putas illum annos secum tulisse? septuaginta et
 supra. sed corneolus fuit, aetatem bene ferebat, niger tanquam
 corvus. noveram hominem olim oliorum, et adhuc salax erat. 8
 10 non mehercules illum puto in domo canem reliquisse. immo
 etiam pu[e]llarius erat, omnis minervae homo. nec improbo,
 hoc solum enim secum tulit’.

haec Phileros dixit, illa Ganymedes: ‘narratis quod nec ad 44
 caelum nec ad terram pertinet, cum interim nemo curat, quid
 15 annona mordet. non mehercules hodie buccam panis invenire
 potui. et quomodo siccitas perseverat. iam annum esuritio fuit. 2
 aediles male eveniat, qui cum pistoribus collidunt “serva me, 3
 servabo te”. itaque populus minutus laborat; nam isti maiores
 maxillae semper Saturnalia agunt. o si haberemus illos leones, 4
 20 quos ego hic inveni, cum primum ex Asia veni. illud erat vi- 5
 vere. †similia sicilia interiores et laruas sic istos percolopabant,
 ut illis Iuppiter iratus esset. [sed] memini Safinium: tunc habi- 6
 tabat ad arcum veterem, me puero, piper, non homo. is qua- 7
 cunque ibat, terram adurebat. sed rectus, sed certus, amicus
 25 amico, cum quo audacter posses in tenebris micare. in curia 8
 autem quomodo singulos [vel] pilabat [tractabat], nec schemas
 loquebatur sed directum. cum ageret porro in foro, sic illius 9
 vox crescebat tanquam tuba. nec sudavit unquam nec expuit,
 puto eum nescio quid Asiadis habuisse. et quam benignus 10
 30 resalutare, nomina omnium reddere, tanquam unus de nobis.
 itaque illo tempore annona pro luto erat. asse panem quem 11
 emisses, non potuisses cum altero devorare. nunc oculum bu- 12
 blum vidi maiorem. heu heu, quotidie peius. haec colonia
 retroversus crescit tanquam coda vituli. sed quare nos habe- 13
 35 mus aedilem trium cauniarum, qui sibi mavult assem quam
 vitam nostram? itaque domi gaudet, plus in die nummorum
 accipit, quam alter patrimonium habet. iam scio, unde acce-
 perit denarios mille aureos. sed si nos coleos haberemus, non 14

2 oracularios *HBr.* — 21 si similia sicilia interior esset *verm.*
Br. — 27 dilectum *H.* — 29 eum] enim *H.* — 34 non *H.*

- tantum sibi placeret. nunc populus est domi leones, foras
 15 vulpes. quod ad me attinet, iam pannos meos comedi, et si
 16 perseverat haec annona, casulas meas vendam. quid enim fu-
 turum est, si nec dii nec homines huius coloniae miserentur?
 17 ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa a diibus fieri. nemo 5
 enim caelum caelum putat, nemo ieiunium servat, nemo Iovem pili
 18 facit, sed omnes opertis oculis bona sua computant. antea stolae
 ibant nudis pedibus in clivum, passis capillis, mentibus
 puris, et Iovem aquam exorabant. itaque statim urceatim plo-
 vebat: aut tunc aut nunquam: et omnes redibant udi tanquam 10
 mures. itaque dii pedes lanatos habent, quia nos religiosi non
 sumus. agri iacent'—
- 45 'oro te' inquit Echion centonarius 'melius loquere. "modo
 2 sic, modo sic" inquit rusticus; varium porcum perdiderat. quod
 3 hodie non est, cras erit: sic vita truditur. non mehercules pa- 15
 tria melior dici potest, si homines haberet. sed laborat hoc tem-
 pore, nec haec sola. non debemus delicati esse, ubique medius
 4 caelus est. tu si alicubi fueris, dices hic porcos coctos ambu-
 lare. et ecce habituri sumus munus eccellente in triduo die festa;
 5 familia non lanistica, sed plurimi liberti. et Titus noster mag- 20
 num animum habet et est caldicerebrius: aut hoc aut illud erit,
 6 quid utique. nam illi domesticus sum, non est mixcix. ferrum
 optimum daturus est, sine fuga, carnarium in medio, ut amphitheater
 videat. et habet unde: relictum est illi sestertium tricen- 25
 7 ties, decessit illius pater male. ut quadringenta impendat,
 Manios aliquot habet et mulierem essedariam et dispensatorem
 Glyconis, qui deprehensus est, cum dominam suam delectaretur.
 8 videbis populi rixam inter zelotypos et amasiunculos. Glyco
 autem, sestertiarus homo, dispensatorem ad bestias dedit. hoc 30
 est se ipsum traducere. quid servus peccavit, qui coactus est
 facere? magis illa matella digna fuit quam taurus iactaret. sed
 9 qui asinum non potest, stratum caedit. quid autem Glyco pu-
 tabat Hermogenis filicem unquam bonum exitum facturam?
 ille milvo volanti poterat ungues resecare; colubra restem non 35

4 eius H. — 5 illa aedilibus H. — 10 ridebant ut dii H. —
 17 sola] sua H. — 18 aliubi Br. — 19 inter duo H (nach A. Funck
 = in terduo). — 22 quod H (illud, erit quid utique *verbindet Wacker-
 nagel, Arch. f. lat. Lex. XV, 216*). — 22 miscix Br. — 23 ampli-
 teatur H.

parit. Glyco, Glyco dedit suas; itaque quamdiu vixerit, habebit
stigmam, nec illam nisi Orcus delebit. sed sibi quisque peccat. 10
sed subolfacio, quia nobis epulum daturus est Mammea, binos
denarios mihi et mais. quod si hoc fecerit, eripiat Norbano
5 totum favorem. scias oportet plenis velis hunc vinciturum. et 11
revera, quid ille nobis boni fecit? dedit gladiatores sestertiaros
iam decrepitos, quos si sufflasses, cecidissent; iam meliores be-
stiaros vidi. occidit de lucerna equites, putares eos gallos
gallinaceos; alter burdubasta, alter loripes, tertiaros mortuus
10 pro mortuo, qui habebat nervia praecisa. unus alicuius flatu- 12
rae fuit Thraex, qui et ipse ad dictata pugnavit. ad summam,
omnes postea secti sunt; adeo de magna turba "adhibete" ac-
ceperant, plane fugae merae. "munus tamen" inquit "tibi dedi": 13
et ego tibi plodo. computa, et tibi plus do quam accepi. ma-
15 nus manum lavat. videris mihi, Agamemnon, dicere: "quid 46
iste argutat molestus?" quia tu, qui potes loquere, non loquis.
non es nostrae fasciae, et ideo pauperorum verba derides. sci-
mus te prae litteras fatuum esse. quid ergo est? aliqua die te 2
persuadeam, ut ad villam venias et videas casulas nostras? in-
20 veniemus quod manducemus, pullum, ova: belle erit, etiam si
omnia hoc anno tempestas †dispare pallavit: inveniemus ergo
unde saturi fiamus. et iam tibi discipulus crescit cicaro meus. 3
iam quattuor partis dicit; si vixerit, habebis ad latus servulum.
nam quicquid illi vacat, caput de tabula non tollit. ingeniosus
25 est et bono filo, etiam si in aves morbosus est. ego illi iam 4
tres cardeles occidi, et dixi quia mustella comedit. invenit ta-
men alias nenias, et libentissime pingit. ceterum iam Graeculis 5
calcem impingit et Latinas coepit non male appetere, etiam si
magister eius sibi placens sit. nec uno loco consistit, sed ve-
30 nit, dem litteras, sed non vult laborare. est et alter non qui- 6
dem doctus, sed curiosus, qui plus docet quam scit. itaque
feriatis diebus solet domum venire, et quicquid dederis, con-
tentus est. emi ergo nunc puero aliquot libra rubricata, quia 7
35 volo illum ad domusionem aliquid de iure gustare. habet haec
res panem. nam litteris satis inquinatus est. quod si resillie-

3 u. 26 quod Br. — Mammea Br. (Mammea = Μαμμέας?). —
10 staturae Scheffer; viell. facturae*. — 12 adhebet H. — 21 pul-
lavit Reiske; in dispare steckt viell. dipsare* = διψᾶν, vgl. c. 46, 2
siccitas. — 26 quod Br. — 29 fit] Br., doch vgl. c. 71, 1. Danach
wohl eine Lücke anzusetzen*.

- rit, destinavi illum artificii docere, aut tonstreinum aut praecorem aut certe causidicum, quod illi auferre non possit nisi
- 8 Orcus. ideo illi cotidie clamo: "Primigeni, crede mihi, quicquid discis, tibi discis. vides Phileronem causidicum: si non didicisset, hodie famem a labris non abigeret. modo, modo 5 collo suo circumferebat onera venalia, nunc etiam adversus Norbanum se extendit. litterae thesaurum est, et artificium nunquam moritur".
- 47 eiusmodi fabulae vibrabant, cum Trimalchio intravit et deversa fronte unguento manus lavit spatioso minimo interposito 10
- 2 'ignoscite mihi' inquit 'amici, multis iam diebus venter mihi non respondit. nec medici se inveniunt. profuit mihi tamen
- 3 malicorium et taeda ex aceto. spero tamen, iam veterem pudorem sibi imponet. alioquin circa stomachum mihi sonat,
- 4 putes taurum. itaque si quis vestrum voluerit sua re causa 15 facere, non est quod illum pudeatur. nemo nostrum solide natus est. ego nullum puto tam magnum tormentum esse
- 5 quam continere. hoc solum vetare ne Iovis potest. rides, Fortunata, quae soles me nocte desomnem facere? nec tamen in triclinio ullum vetuo facere quod se iuвет, et medici vetant 20 continere. vel si quid plus venit, omnia foras parata sunt:
- 6 aqua, lasani et cetera minutalia. credite mihi, anathymiāsis in cerebrum it et in toto corpore fluctum facit. multos scio sic
- 7 periisse, dum nolunt sibi verum dicere'. gratias agimus liberalitati indulgentiaeque eius, et subinde castigamus crebris po- 25
- 8 tiunculis risum. nec adhuc sciebamus nos in medio lautitiarum, quod aiunt, clivo laborare. nam cum mundatis ad symphoniam mensis tres albi sues in triclinium adducti sunt capistris et tintinnabulis culti, quorum unum bimum nomenclator esse
- 9 dicebat, alterum trimum, tertium vero iam sexennem, ego putabam petauristarios intrasse et porcos, sicut in circulis mos est, 30
- 10 portenta aliqua facturos; sed Trimalchio expectatione discussa 'quem' inquit 'ex eis vultis in cenam statim fieri? gallum enim gallinaceum, penthiacum et eiusmodi nenias rustici faciunt: mei
- 11 coci etiam vitulos aeno coctos solent facere'. continuoque cocum vocari iussit, et non expectata electione nostra maximum 35
- 12 natu iussit occidi, et clara voce: 'ex quota decuria es?' cum ille se

1 constreinum *H.* — 13 maleicorum *H.* — ventrem *H.* — 15 causa *tilgt Br. hier und c. 66, 2.* — 18 nec *Heinsius.* — 20 vetui *H.*

ex quadragesima respondisset, 'empticius an' inquit 'domi natus?'
 'neutrum' inquit cocus 'sed testamento Pansae tibi relictus sum'.
 'vide ergo' ait 'ut diligenter ponas; si non, te iubebo in decu- 13
 riam viatorum conici'. et cocum quidem potentiae admonitum in
 5 *Post* 5 *Trink* culinam obsonium duxit, Trimalchio autem miti ad nos vultu 48
 respexit et 'vinum' inquit 'si non placet, mutabo; vos illud
 oportet bonum faciatis. deorum beneficio non emo, sed nunc 2
 5 *Spindel* quicquid ad salivam facit, in suburbano nascitur eo, quod ego
 adhuc non novi. dicitur confine esse Tarraciniensibus et Ta-
 10 tentinis. nunc coniungere agellis Siciliam volo, ut cum Afri- 3
 cam libuerit ire, per meos fines navigem. sed narra tu mihi, 4
 Agamemnon, quam controversiam hodie declamasti? ego etiam
 si causas non ago, in domusionem tamen litteras didici. et ne
 me putes studia fastiditum, II bibliothecas habeo, unam Grae-
 15 cam, alteram Latinam. dic ergo, si me amas, peristasim de- 3
 clamationis tuae'. cum dixisset Agamemnon: 'pauper et dives 5
 inimici erant', ait Trimalchio 'quid est pauper?' 'urbane' inquit
 Agamemnon et nescio quam controversiam exposuit. statim 6
 Trimalchio 'hoc' inquit 'si factum est, controversia non
 20 est; si factum non est, nihil est'. haec aliaque cum effusissi- 7
 mis prosequeremur laudationibus, 'rogo' inquit 'Agamemnon
 mihi carissime, numquid duodecim aerumnas Herculis tenes,
 aut de Vlixē fabulam, quemadmodum illi Cyclops pollicem
 †poricino extorsit? solebam haec ego puer apud Homerum
 25 legere. nam Sibyllam quidem Cumis ego ipse oculis meis vidi 8
 in ampulla pendere, et cum illi pueri dicerent: Σίβυλλα, τί θέλει;
 respondebat illa: ἀποθανεῖν θέλω.'

nondum efflaverat omnia, cum repositorium cum sue in- 49
 genti mensam occupavit. mirari nos celeritatem coepimus et 2
 30 iurare, ne gallum quidem gallinaceum tam cito percoqui potuisse,
 tanto quidem magis, quod longe maiōr nobis porcus videbatur 3
 esse, quam paulo ante aper fuerat. deinde magis magisque
 Trimalchio intuens eum 'quid? quid?' inquit 'porcus hic non 4
 est exinteratus? non mehercules est. voca, voca cocum in
 35 medio'. cum constitisset ad mensam cocus tristis et diceret se 5
 oblitum esse exinterare, 'quid? oblitus?' Trimalchio exclamat

4 vinitorum *O. Hirschfeld*; *viell.* boiatorum*. — et quidem cocum potentia *H. Dahinter fehlt viell.* domini*. — 12 etiam] autem *H.* — 13 divisione *H.* — 14 II] tres *H.* — 24 porcino *Br., viell.* circino*.

6 'putes illum piper et cuminum non coniecisse. despolia'. non
fit mora, despoliatur cocus atque inter duos tortores maestus
consistit. deprecari tamen omnes coeperunt et dicere: 'solet
fieri; rogamus, mittas; postea si fecerit, nemo nostrum pro illo
7 rogabit'. ego, crudelissimae severitatis, non potui me tenere, 5
sed inclinatus ad aurem Agamemnonis 'plane' inquam 'hic de-
bet servus esse nequissimus; aliquis oblivisceretur porcum ex-
interare? non mehercules illi ignoscerem, si piscem praeteris-
8 set'. at non Trimalchio, qui relaxato in hilaritatem vultu 'ergo'
inquit 'quia tam malae memoriae es, palam nobis illum exin- 10
9 tera'. recepta cocus tunica cultrum arripuit porcique ventrem
10 hinc atque illinc timida manu secuit. nec mora, ex plagis pon-
deris inclinatione crescentibus tomacula cum botulis effusa sunt. *solus*
50 plausum post hoc automatam familia dedit et 'Gaio feliciter'
conclamavit. nec non cocus potione honoratus est et [iam] ar- 15
2 gentea corona, poculumque in lance accepit Corinthia. quam
cum Agamemnon propius consideraret, ait Trimalchio: 'solus
3 sum qui vera Corinthea habeam'. expectabam, ut pro reliqua
4 insolentia diceret sibi vasa Corintho afferri. sed ille melius:
'et forsitan' inquit 'quaeris, quare solus Corinthea vera possi-
deam: quia scilicet aerarius, a quo emo, Corinthus vocatur.
5 quid est autem Corinthum, nisi quis Corinthum habet? et ne
me putetis nesapium esse, valde bene scio, unde primum Co-
rinthea nata sint. cum Ilium captum est, Hannibal, homo va-
fer et magnus stelio, omnes statuas aeneas et aureas et argenteas 25
in unum rogam congressit et eas incendit; factae sunt in unum
6 aera miscellanea. ita ex hac massa fabri sustulerunt et fece-
runt catilla et paropsides et statuncula. sic Corinthea nata
7 sunt, ex omnibus in unum, nec hoc nec illud. ignoscetis mihi,
quid dixerō: ego malo mihi vitrea, certe non olunt. quod si 30
non frangerentur, malletm mihi quam aurum; nunc autem vilia
51 sunt. fuit tamen faber qui fecit phialam vitream, quae non
2 frangebatur. admissus ergo Caesarem est cum suo munere,
deinde fecit se porrigere Caesari et illam in pavementum proie-
3 cit. Caesar non pote valdius quam expavit. at ille sustulit 35
4 phialam de terra; collisa erat tanquam vasum aeneum; deinde
5 martiolum de sinu protulit et phialam otio belle correxit. hoc
facto putabat se soleum Iovis tenere, utique postquam Caesar

4 mittes H. — 13 thumatula H. — 25 scelio H. — 30 quod
Br. — 34 fecit reporrigere H. — 38 coleum H.

illi dixit: "numquid alius scit hanc condituram vitreorum?"
vide modo. postquam negavit, iussit illum Caesar decollari: 6
quia enim, si scitum esset, aurum pro luto haberemus. in ar-
gento plane studiosus sum. habeo scyphos urnales plus mi- 52
5 Aus C: quemadmodum Cassandra occidit filios suos, et pueri
mortui iacent sic ut vivere putes. habeo capides M, quas reli- 2
quit patrono meo Mummius, ubi Daedalus Niobam in equum
Troianum includit. nam Hermerotis pugnans et Petraitis in po- 3
culis habeo, omnia ponderosa; meum enim intelligere nulla
10 pecunia vendo'.

haec dum refert, puer calicem proiecit. ad quem respiciens 4
Trimalchio 'cito' inquit 'te ipsum caede, quia nugax es'. statim
puer demisso labro orare. at ille 'quid me' inquit 'rogas? tan- 5
quam ego tibi molestus sim. suadeo, a te impetres, non sis nu-
15 gax'. tandem ergo exoratus a nobis missionem dedit puero. 6
ille dimissus circa mensam percucurrit

et 'aquam foras, vinum intro' clamavit excipimus urba- 7
nitatem iocantis, et ante omnes Agamemnon, qui sciebat, qui- 8
bus meritis revocaretur ad cenam. ceterum laudatus Trimal-
20 chio hilarius bibit et iam ebrio proximus 'nemo' inquit 'vest-
trum rogat Fortunatam meam, ut saltet? credite mihi: corda-
cem nemo melius ducit'.

atque ipse erectis supra frontem manibus Syrum histrionem 9
exhibebat concinente tota familia: $\mu\delta\epsilon\iota\alpha \pi\epsilon\pi\iota\mu\delta\epsilon\iota\alpha$. et pro- 10
25 disset in medium, nisi Fortunata ad aurem accessisset; [et]
credo, dixerit non decere gravitatem eius tam humiles ineptias.
nihil autem tam inaequale erat; nam modo Fortunatam vere- 11
batur, modo ad naturam suam revertebatur.

et plane interpellavit saltationis libidinem actuarius, qui 53
30 tanquam urbis acta recitavit: 'VII. kalendas sextiles: in praedio 2
Cumano, quod est Trimalchionis, nati sunt pueri XXX, puel-
lae XL; sublata in horreum ex area tritici millia modium quin- 3
genta; boves domiti quingenti. eodem die: Mithridates servus 3
in crucem actus est, quia Gai nostri genio male dixerat. eodem 4
35 die: in arcam relatum est, quod collocari non potuit, sestertium
centies. eodem die: incendium factum est in hortis Pompe- 5
ianis, ortum ex aedibus Nastae vilici'. 'quid?' inquit Trimal- 6

6 fg. capidem quas r. patronorum meus H. — 27 fortunatam
suam revertebatur modo ad naturam H.

- 7 chio 'quando mihi Pompeiani horti empti sunt?' 'anno priore'
8 inquit actuarius 'et ideo in rationem nondum venerunt'. excan-
duit Trimalchio et 'quicumque' inquit 'mihi fundi empti fuerint,
nisi intra sextum mensem sciero, in rationes meas inferri vetuo'.
9 iam etiam edicta aedilium recitabantur et saltuariorum testa- 5
10 menta, quibus Trimalchio cum elogio exheredabatur; iam no-
mina villicorum et repudiata a circ[um]litore liberta in balnea-
toris contubernio deprehensa et atriensis Baias relegatus; iam
reus factus dispensator et iudicium inter cubicularios actum.
11 petauristarii autem tandem venerunt. baro insulsissimus 10
cum scalis constitit puerumque iussit per gradus et in summa
parte odaria saltare, circulos deinde ardentes transire et denti-
12 bus amphoram sustinere. mirabatur haec solus Trimalchio di-
cebatque ingratum artificium esse. ceterum duo esse in rebus
humanis, quae libentissime spectaret, petauristarios et corni- 15
13 cines; reliqua [animalia] acroamata tricas meras esse. 'nam et
comoedos' inquit 'emeram, set malui illos Atellaniam facere, et
choraulen meum iussi Latine cantare'.
54 cum maxime haec dicente Gaio puer
Trimalchionis delapsus est. conclamavit familia, nec minus con- 20
vivae, non propter hominem tam putidum, cuius et cervices frac-
tas libenter vidissent, sed propter malum exitum cenae, ne ne-
2 cesse haberent alienum mortuum plorare. ipse Trimalchio cum
graviter ingemisset superque brachium tanquam laesum incu-
buisset, concurrere medici, et inter primos Fortunata crinibus 25
passis cum scypho, miseramque se atque infelicem proclamavit.
3 nam puer quidem, qui ceciderat, circumibat iam dudum pedes
nostros et missionem rogabat. pessime mihi erat, ne his preci-
bus per ridiculum aliquid catastropha quaereretur. nec enim ad-
huc exciderat cocus ille, qui oblitus fuerat porcum exinterare. 30
4 itaque totum circumspicere triclinium coepi, ne per parietem
automatum aliquod exiret, utique postquam servus verberari coe-
pit, qui brachium domini contusum alba potius quam conchy-
5 liata involverat lana. nec longe aberravit suspicio mea; in vicem
enim poenae venit decretum Trimalchionis, quo puerum iussit 35
liberum esse, ne quis posset dicere tantum virum esse a servo
vulneratum.
55 comprobamus nos factum et quam in praecipiti res hu-

16 cromataricas H. — 29 periculo H; viell. fericulo alicui ca-
tastropha*. — 35 cene H. — 37 liberatum H.

manae essent, vario sermone garrimus. 'ita' inquit Trimalchio 2
 'non oportet hunc casum sine inscriptione transire' statimque
 'non oportet hunc casum sine inscriptione transire' statimque
 codicillos poposcit et non diu cogitatione distorta haec recitavit:

'quod non expectes, ex transverso fit ~ - - 3

5 - et supra nos Fortuna negotia curat.

quare da nobis vina Falerna, puer'.

ab hoc epigrammate coepit poetarum esse mentio 4

diuque summa carminis penes Mopsum Thracem memorata est
 donec Trimalchio 'rogo' inquit 'magister, quid putas inter Cice- 5

10 ronem et Publilium interesse? ego alterum puto disertio-
 fuisse, alterum honestiorem. quid enim his melius dici potest?

"luxuriae rictu Martis marcent moenia. 6

tuo palato clausus pavo pascitur

plumato amictus aureo Babylonico,

15 gallina tibi Numidica, tibi gallus spado;

ciconia etiam, grata peregrina hospita

pietaticultrix gracilipes crotalistris,

avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,

nequitiae nidum in caccabo fecit modo.

20 quo margarita cara tibi, bacam Indicam?

an ut matrona ornata phaleris pelagii

tollat pedes indomita in strato extraneo?

zmaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitrum?

quo Carchedonios optas ignes lapideos?

25 nisi ut scintillet probitas e carbunculis.

aequum est induere nuptam ventum textilem,

palam prostare nudam in nebula linea?"

quod autem' inquit 'putamus secundum litteras difficillimum 56

esse artificium? ego puto medicum et nummularium: medicus, 2

30 qui scit quid homunciones intra praecordia sua habeant et quan-
 do febris veniat, etiam si illos odi pessime, quod mihi iubent 3

saepe anatinam parari; nummularius, qui per argentum aes vi- 4

det. nam mutae bestiae laboriosissimae boves et oves: boves, 4

quorum beneficio panem manducamus; oves, quod lana illae nos

35 gloriosos faciunt. et facinus indignum, aliquis ovillam est et 5

tunicam habet. apes enim ego divinas bestias puto, quae mel 6

vomunt, etiam si dicuntur illud a Iove afferre; ideo autem pun-
 gunt, quia ubicunque dulce est, ibi et acidum invenies'.

13 nascitur HL. — 19 meo HL. — 20 tibi bacca L, tribaca
 H; viell. tribacia Indica*.

7 iam etiam philosophos de negotio deiciebat, cum pittacia
 8 in scypho circumferri coeperunt, puerque super hoc positus of-
 ficium apophoreta recitavit. ‘argentum scelceratum’: allata est
 perna, super quam acetabula erant posita. ‘cervical’: offla col-
 laris allata est. ‘serisapia et contumelia’: †acrophagie saele da- 5
 9 tae sunt et contus cum malo. ‘porri et persica’: flagellum et
 cultrum accepit; ‘passeres et muscarium’: uvam passam et mel
 Atticum. ‘cenatoria et forensia’: offlam et tabulas accepit. ‘ca-
 nale et pedale’: lepus et solea est allata. ‘muraena et littera’:
 10 murem cum rana alligata fascemque betae accepit. diu risimus: 10
 sescenta huiusmodi fuerunt, quae iam exciderunt memoriae
 meae.

57 ceterum Aesclytos, intemperantis licentiae, cum omnia sub-
 latis manibus eluderet et usque ad lacrimas rideret, unus ex
 conlibertis Trimalchionis excanduit, is ipse qui supra me dis- 15
 2 cumbebat, et ‘quid rides’ inquit ‘berbex? an tibi non placent
 lautitiae domini mei? tu enim beatior es et convivare melius
 soles. ita tutelam huius loci habeam propitiam, ut ego si secun-
 3 dum illum discumberem, iam illi balatum duxissem. bellum po-
 mum, qui rideatur alios; larifuga nescio quis, nocturnus, qui 20
 non valet lotium suum. ad summam, si circumminxero illum,
 nesciet qua fugiat. non mehercules soleo cito fervere, sed in
 molle carne vermes nascuntur. ridet. quid habet quod rideat?
 4 numquid pater fetum emit lamna? eques Romanus es: et ego
 regis filius. “quare ergo servivisti?” quia ipse me dedi 25
 servitutum et malui civis Romanus esse quam tributarius. et
 5 nunc spero me sic vivere, ut nemini iocus sim. homo inter
 homines sum, capite aperto ambulo; assem aerarium nemini
 debeo; constitutum habui nunquam; nemo mihi in foro dixit
 6 “redde quod debes”. glaebulas emi, lamellulas paravi; viginti 30
 ventres pasco et canem; contubernalem meam redemi, ne quis
 in *sinu* illius manus tergeret; mille denarios pro capite solvi;
 sevir gratis factus sum; spero, sic moriar, ut mortuus non
 7 erubescam. tu autem tam laboriosus es, ut post te non re-
 8 spicias? in alio peduclum vides, in te ricinum non vides. tibi 35
 soli ridiculi videmur; ecce magister tuus, homo maior natus:
 placemus illi. tu lacticulosus, nec mu nec ma argutas, vasus
 9 fictilis, immo lorulus in aqua, lentior, non melior. tu beatior es:

5 xerophagi e sapa *Friedländer*. — 11 ceciderunt *H.* — 16 ver-
 vex *H am Rande, Br.* — 19 *viell.* talatrum* (*in Glossen* = talitrum).

bis prande, bis cena. ego fidem meam malo quam thesauros.
ad summam, quisquam me bis poposcit? annis quadraginta
servivi; nemo tamen scit, utrum servus essem an liber. et
puer capillatus in hanc coloniam veni; adhuc basilica non erat
5 facta. dedi tamen operam, ut domino satis facerem, homini 10
maiesto et dignitosso, cuius pluris erat unguis, quam tu totus
es. et habebam in domo, qui mihi pedem opponerent hac
illac; tamen — genio illius gratias — enatavi. haec sunt vera 11
athla; nam [in] ingenuum nasci tam facile est quam “accede
10 istoc”. quid nunc stupes tanquam hircus in ervilia?”

post hoc dictum Giton, qui ad pedes stabat, risum iam 58
diu compressum etiam indecenter effudit. quod cum animad-
vertisset adversarius Ascyli, flexit convicium in puerum et ‘tu 2
autem’ inquit ‘etiam tu rides, cepa cirrata? ideo Saturnalia, rogo,
15 mensis december est? quando vicesimam numerasti? quid
faciat, crucis offla, corvorum cibaria. curabo, iam tibi Iovis
iratus sit, et isti qui tibi non imperat. ita satur pane fiam, ut 3
ego istud conliberto meo dono; alioquin iam tibi depraesentiarum
reddidissem. bene nos habemus, at isti nugae, qui tibi
20 non imperant. plane qualis dominus, talis et servus. vix me 4
teneo, nec sum natura caldicerebrius, sed cum coepi, matrem
meam dupundii non facio. recte, videbo te in publicum, mus,
immo terrae tuber: nec sursum nec deorsum non cresco, nisi 5
dominum tuum in rutae folium non conieci, nec tibi parsero,
25 licet mehercules Iovem Olympium clames. curabo, longe tibi
sit comula ista besalis et dominus dupunduarius. recte, ve- 6
nies sub dentem: aut ego non me novi, aut non deridebis,
licet barbam auream habeas. Athana tibi irata sit, curabo, et 7
qui te primus †deurode fecit. non didici geometrias, critica et
30 alogias Menenias, sed lapidarias litteras scio, partes centum
dico ad aes, ad pondus, ad nummum. ad summam, si quid 8
vis, ego et tu sponsiunculam: exi, defero lamnam. iam scies
patrem tuum mercedes perdidisse, quamvis et rhetoricam
scis. ecce

35 “qui de nobis longe venio, late venio? solve me”.
dicam tibi, qui de nobis currit et de loco non movetur; qui de 9

6 mali isto H. — 16 viell. Komma hinter faciat zu tilgen*. —
19 aut isti geuge H. — 21 nec] et H. — 21 caldus cicereius H. —
24 coniecit H. — 29 viell. depudfecit*. Dahinter Lücke nach
Friedl. — 30 menias HBr.* — 34 scio H. — 35 quidem vobis H.

nobis crescit et minor fit. curris, stupes, satagis, tanquam mus
 10 in matella. ergo aut tace aut meliorem noli molestare, qui te
 natum non putat; nisi si me iudicas anulos buxeos curare, quos
 11 amicae tuae involasti. Occuponem propitium. eamus in forum
 et pecunias mutuemur: iam scies hoc ferrum fidem habere. 5
 12 vah, bella res est volpis uda. ita lucrum faciam et ita bene mo-
 riar aut populus per exitum meum iuret, nisi te ubique toga
 13 perversa fuero persecutus. bella res et iste, qui te haec docet,
 mufrius, non magister. *nos aliter* didicimus, dicebat enim ma-
 14 gister: "sunt vestra salva? recta domum; cave, circumspicias; 10
 cave, maiorem maledicas. at nunc mera mappalia: nemo
 dupondii evadit". ego, quod me sic vides, propter artificium
 meum diis gratias ago.
 59 coeperat Ascylos respondere convicio, sed Trimalchio de-
 lectatus colliberti eloquentia 'agite' inquit 'scordalias de medio. 15
 suaviter sit potius, et tu, Hermeros, parce adulescentulo. san-
 2 guen illi fervet, tu melior esto. semper in hac re qui vincitur,
 vincit. et tu cum esses capo cocococo, aequae cor non habe-
 bas. simus ergo, quod melius est, a primitiis hilares et Home-
 3 ristas spectemus'. intravit factio statim hastisque scuta concre- 20
 puit. ipse Trimalchio in pulvino cedit, et cum Homeristae
 Graecis versibus colloquerentur, ut insolenter solent, ille canora
 voce Latine legebat librum. mox silentio facto 'scitis' inquit
 4 'quam fabulam agant? Diomedes et Ganymedes duo fratres
 fuerunt. horum soror erat Helena. Agamemnon illam rapuit 25
 et Dianae cervam subiecit. ita nunc Homeros dicit, quemad-
 5 modum inter se pugnent Troiani et Parentini. vicit scilicet et
 Iphigeniam, filiam suam, Achilli dedit uxorem. ob eam rem
 6 Ajax insanit et statim argumentum explicabit'. haec ut dixit
 Trimalchio, clamorem Homeristae sustulerunt, interque fami- 30
 liam discurrentem vitulus in lance duccenaria elixus allatus est,
 7 et quidem galeatus. secutus est Ajax strictoque gladio, tan-
 quam insaniret, concidit, ac modo versa modo supina gesticu-
 latus mucrone frustra collegit mirantibusque vitulum partitus est.
 60 nec diu mirari licuit tam elegantes strophas; nam repente 35
 2 lacunaria sonare coeperunt totumque triclinium intremuit. con-

— 9 nos aliter *nach Friedländers Vorgang* (nos alia) *ergänzt**,
 nos *Br.* — 11 aut numerata mappalia *H** (aut tum mera mappalia
 schon *Jac. Gronov.*) — 18 atque *HBr.* (mit Komma hinter capo).
 — 27 Tarentini *Scheffer.* — 31 donaria *Br.* — 33 spuma *H.*

sternatus ego exsurrexi et timui, ne per tectum petauristarius
aliquis descenderet. nec minus reliqui convivae mirantes ere-
xere vultus, expectantes quid novi de caelo nuntiaretur. ecce 3
autem diductis lacunaribus subito circulus ingens, de cupa vide-
5 licet grandi excussus, demittitur, cuius per totum orbem cor-
nae aureae cum alabastris unguenti pendebant. dum haec apo- 4
phoreta iubemur sumere, respiciens ad mensam
iam illic repositorium cum placentis aliquot erat positum, quod
medium Priapus a pistore factus tenebat, gremioque satis amplo
10 omnis generis poma et uvas sustinebat more vulgato. avidius 5
ad pompam manus porreximus, et repente nova ludorum re-
missio hilaritatem tepefecit. omnes enim placentae omniaque 6
poma etiam minima vexatione contacta coeperunt effundere
crocum, et usque ad [n]os molestus umor accidere. rati ergo 7
15 sacrum esse fericulum tam religioso apparatu perfusum, con-
surreximus altius et 'Augusto, patri patriae, feliciter' diximus.
quibusdam tamen etiam post hanc venerationem poma rapien-
tibus et ipsi mappas implevimus, ego praecipue, qui nullo satis
amplo munere putabam me onerare Gitonis sinum.
20 inter haec tres pueri candidas succincti tunicas intrave- 8
runt, quorum duo Lares bullatas super mensam posuerunt,
unus pateram vini circumferens 'dii propitii' clamabat.
aiebat autem unum Cerdonem, alterum Felicionem, tertium Lu-
cironem vocari. nos etiam veram imaginem ipsius Trimalchio- 9
25 nis, cum iam omnes basiarent, erubimus praeterire.
postquam ergo omnes bonam mentem bonamque valetudi- 61
nem sibi optarunt, Trimalchio ad Nicerotem respexit et 'solebas' 2
inquit 'suavius esse in convictu; nescio quid nunc taces nec
muttis. oro te, sic felicem me videas, narra illud quod tibi
30 usu venit'. Niceros delectatus affabilitate amici 'omne me' 3
inquit 'lucrum transeat, nisi iam dudum gaudimonia dissilio, quod
te talem video. itaque hilaria mera sint, etsi timeo istos scho- 4
lasticos, ne me [de]rideant. viderint; narrabo tamen; quid
enim mihi aufert, qui ridet? satius est rideri quam deri- 5
35 deri'. 'haec ubi dicta dedit', talem fabulam exorsus est:
'cum adhuc servirem, habitabamus in vico angusto; nunc
Gavillae domus est. ibi, quomodo dii volunt, amare coepi ux-
orem Terentii coponis: noveratis Melissam Tarentinam, pulcher-

4 deductus H. — 11 fg. missio Br. früher. — 12 tepefecit*] hic refecit HB. — 15 periculum H. — 18 ipsas H. — 29 mutes H.

7 rimum bacciballum. sed ego non mehercules corporaliter illam
 aut propter res venerias curavi, sed magis quod benemoria
 8 fuit. si quid ab illa petii, nunquam mihi negatum; fecit assem,
 semissem habui; *quicquid habui*, in illius sinum demandavi, nec
 9 unquam fefellit sum. huius contubernalis ad villam supre- 5
 mum diem obiit. itaque per scutum per ocream egi aginavi,
 quemadmodum ad illam pervenirem: *scitis* autem, in angustiis
 62 amici apparent. forte dominus Capuae exierat ad scruta scita
 2 expedienda. nactus ego occasionem persuadeo hospitem nos-
 trum, ut mecum ad quintum miliarium veniat. erat autem 10
 3 miles, fortis tanquam Orcus. apoculamus nos circa gallicinia,
 4 luna lucebat tanquam meridie. venimus inter monimenta: homo
 meus coepit ad stelas facere, *sedeo* ego cantabundus et stelas
 5 numero. deinde ut respexi ad comitem, ille exiit se et omnia
 vestimenta secundum *viam* posuit. mihi anima in naso esse, 15
 6 stabam tanquam mortuus. at ille circumminxit vestimenta sua,
 et subito lupus factus est. nolite me iocari putare; ut mentiar,
 7 nullius patrimonium tanti facio. sed, quod coeperam dicere,
 8 postquam lupus factus est, ululare coepit et in silvas fugit. ego
 primitus nesciebam ubi essem, deinde accessi, ut vestimenta 20
 eius tollerem: illa autem lapidea facta sunt. qui mori timore
 9 nisi ego? gladium tamen strinxit et in tota via umbras cecidi,
 10 donec ad villam amicae meae pervenirem. ut larua intravi,
 paene animam ebullivi, sudor mihi per bifurcum volabat, oculi
 11 mortui, vix unquam refectus sum. Melissa mea mirari coepit, 25
 quod tam sero ambulare, et “si ante” inquit “venisses, saltem
 nobis adiutasses; lupus enim villam intravit et omnia pecora
 tanquam lanius sanguinem illis misit. nec tamen derisit, etiam
 12 si fugit; servus enim noster lancea collum eius traiecit”. haec
 ut audivi, operire oculos amplius non potui, sed luce clara Gai 30
 nostri domum fugi tanquam copo compilatus, et postquam veni
 in illum locum, in quo lapidea vestimenta erant facta, nihil
 13 inveni nisi sanguinem. ut vero domum veni, iacebat miles
 meus in lecto tanquam bovis, et collum illius medicus curabat.
 intellexi illum versipellem esse, nec postea cum illo panem 35

1 illam] autem *H.* — 2 bene moriar *H.* — 8 Capuam *Br.* —
 12 intra *Br.* — 13 stellas *H.* — *Viell.* sed ego procedo (*oder*
 pergo) *c.** — 15 anima] in animo *H.* — 22 et mata vita taq̄ umbras
H; *viell.* et, μὰ τὰν Ἐνάταν, umbras*. — 23 in laruam *H.* — 27 per-
 culit *fügt Br.* hinter pecora *ein;* *viell.* laceravit*. — 30 Gai] hac *H.*

gustare potui, non si me occidisses. viderint alii quid de hoc 14
exopinissent; ego si mentior, genios vestros iratos habeam'.

attonitis admiratione universis 'salvo' inquit 'tuo sermone' 63
Trimalchio 'si qua fides est, ut mihi pili inhorruerunt, quia scio
5 Niceronem nihil nugarum narrare: immo certus est et minime 2
linguosus. nam et ipse vobis rem horribilem narrabo: asinus
in tegulis. cum adhuc capillatus essem, nam a puero vitam 3
Chiam gessi, ipsimi nostri delicatus decessit, mehercules marga-
ritum, caccitus et omnium numerum. cum ergo illum mater 4
10 misella plangeret et nos tum plures in tristimonio essemus, sub-
ito strigae coeperunt; putares canem leporem persequi. habe- 5
bamus tunc hominem Cappadocem, longum, valde audaculum
et qui valebat: poterat bovem iratum tollere. hic audacter 6
stricto gladio extra ostium procucurrit, involuta sinistra manu
15 curiose, et mulierem tanquam hoc loco — salvum sit, quod tan-
go — mediam traiecit. audimus gemitum, et — plane non men- 7
tiar — ipsas non vidimus. baro autem noster introversus se
proiecit in lectum, et corpus totum lividum habebat quasi fla- 8
gellis caesus, quia scilicet illum tetigerat mala manus. nos cluso
20 ostio redimus iterum ad officium, sed dum mater amplexaret
corpus filii sui, tangit et videt manuciolum de stramentis factum.
non cor habebat, non intestina, non quicquam: scilicet iam
puerum strigae involaverant et supposuerant stramenticium vava-
tonem. rogo vos, oportet credatis, sunt mulieres plussciae, sunt 9
25 Nocturnae, et quod sursum est, deorsum faciunt. ceterum baro 10
ille longus post hoc factum nunquam coloris sui fuit, immo
post paucos dies phreneticus perii'.

miramur nos et pariter credimus, osculatique mensam ro- 64
gamus Nocturnas, ut suis se teneant, dum redimus a cena.

30 et sane iam lucernae mihi plures videbantur ardere totum- 2
que triclinium esse mutatum, cum Trimalchio 'tibi dico' inquit
'Plocame, nihil narras? nihil nos delectaris? et solebas suavius
esse, canturire belle deverbia, adicere melicam. heu heu, ab- 3
istis dulcis caricae'. 'iam' inquit ille 'quadrigae meae decucurre-
35 runt, ex quo podagricus factus sum. alioquin cum essem adu- 4
lescentulus, cantando paene tisiicus factus sum. quid saltare? 4

1 viderint qui hoc de alibi exop. *H* (hoc de *viell. richtig, wie*
τούτου πέρι). — 11 stridere *fügt Br. hinter strigae ein*. — 13 Jo-
vem *H*.

quid deverbia? quid tonstrinum? quando parem habui nisi
5 unum Apelletem?' oppositaque ad os manu nescio quid tae-
trum exsibilavit, quod postea Graecum esse affirmabat.

nec non Trimalchio ipse cum tubicines esset imitatus, ad
6 delicias suas respexit, quem Croesum appellabat. puer autem 5
lippus, sordidissimis dentibus, catellam nigram atque indecenter
pinguem prasina involvebat fascia panemque semissem ponebat
7 super torum atque [hac] nausea recusantem saginabat. quo ad-
monitus officii Trimalchio Scylacem iussit adduci 'praesidium
domus familiaeque'. nec mora, ingentis formae adductus est 10
canis catena vinctus, admonitusque ostiarii calce, ut cubaret,
8 ante mensam se posuit. tum Trimalchio iactans candidum pa-
nem 'nemo' inquit 'in domo mea me plus amat'. indignatus puer,
9 quod Scylacem tam effuse laudaret, catellam in terram deposuit
hortatusque est, ut ad rixam properaret. Scylax, canino scilicet 15
usus ingenio, taeterrimo latratu triclinium implevit Margaritam-
que Croesi paene laceravit. nec intra rixam tumultus constitit,
sed candelabrum etiam super mensam eversum et vasa om-
nia crystallina comminuit et oleo ferventi aliquot convivas re-
11 perspsit. Trimalchio ne videretur iactura motus, basiavit puerum 20
12 ac iussit super dorsum ascendere suum. non moratus ille
usus est equo manumque plena scapulas eius subinde verberavit,
13 interque risum proclamavit: 'bucca, bucca, quot sunt hic?' re-
pressus ergo aliquamdiu Trimalchio camellam grandem iussit
misceri 25
portiones dividi omnibus servis, qui ad pedes sedebant, adiecta
exceptione: 'si quis' inquit 'noluerit accipere, caput illi perfunde.
interdiu severa, nunc hilaria'.

65 hanc humanitatem insecutae sunt mattea, quarum etiam
2 recordatio me, si qua est dicenti fides, offendit. singulae enim 30
gallinae altiles pro turdis circumlatae sunt et ova anserina pil-
leata, quae ut comessemus, ambitiosissime a nobis Trimalchio
3 petiit dicens exossatas esse gallinas. inter haec triclinii valvas
lictor percussit, amictusque veste alba cum ingenti frequentia
4 comissator intravit. ego maiestate conterritus praetorem puta- 35
bam venisse. itaque temptavi assurgere et nudos pedes in ter-
ram deferre. risit hanc trepidationem Agamemnon et 'contine
te' inquit 'homo stultissime. Habinnas sevir est idemque lapi-
darius, qui vide[re]tur monumenta optime facere'.

recreatus hoc sermone reposui cubitum, Habinnamque in- 6
-trantem cum admiratione ingenti spectabam. ille autem iam 7
ebrius uxoris suae umeris imposuerat manus, oneratusque ali-
quot coronis et unguento per frontem in oculos fluente praeto-
5 rio loco se posuit continuoque vinum et caldam poposcit. de- 8
lectatus hac Trimalchio hilaritate et ipse capaciorem poposcit
scyphum quaesivitque, quomodo acceptus esset. 'omnia' inquit 9
'habuimus praeter te; oculi enim mei hic erant. et mehercules
bene fuit. Scissa lautum novendiale servo suo misello faciebat, 10
10 quem mortuum manu miserat. et puto, cum vicensimariis ma-
gnam mantissam habet; quinquaginta enim millibus aestimant
mortuum. sed tamen suaviter fuit, etiam si coacti sumus di- 11
midias potiones super ossucula eius effundere'. 'tamen' inquit 66
Trimalchio 'quid habuistis in cena?' 'dicam' inquit 'si potuero;
15 nam tam bonae memoriae sum, ut frequenter nomen meum ob-
liviscar. habuimus tamen in primo porcum poculo coronatum 2
et circa saucunculum et gizeria optime facta et certe betam et
panem autopyrum de suo sibi, quem ego malo quam candidum;
et vires facit, et cum mea re causa facio, non ploro. sequens 3
20 ferculum fuit scriblita frigida et super mel caldum infusum ex-
cellente Hispanum. itaque de scriblita quidem non minimum
edi, de melle me usque tetigi. circa cicer et lupinum, calvae 4
arbitratu et mala singula. ego tamen duo sustuli et ecce in
mappa alligata habeo; nam si aliquid muneris meo vernulae
25 non tulero, habebo conviciium. bene me admonet domina mea.
in prospectu habuimus ursinae frustum, de quo cum imprudens
Scintilla gustasset, paene intestina sua vomuit; ego contra plus 6
libram comedi, nam ipsum aprum sapiebat. et si, inquam, ur-
sus homuncionem comest, quanto magis homuncio debet ursum
30 comesse? in summo habuimus caseum mollem ex sapa et co-
cleas singulas et cordae frusta et hepatica in catillis et ova pil-
leata et rapam et senape et catillum concacatum, pax Palame-
des. etiam in alveo circumlata sunt oxycomina, unde quidam
etiam improbe ternos pugnos sustulerunt. nam pernae mis-
35 sionem dedimus. sed narra mihi, Gai, rogo, Fortunata quare 67
non recumbit?' 'quomodo nosti' inquit 'illam' Trimalchio 'nisi 2
argentum composuerit, nisi reliquias pueris diviserit, aquam in

9 *viell.* Cissa (κίσσα)*. — laeum novendiale H. — 16 botulo
J. Gronov. — 17 saviunculum Br. — 19 vices H. — causa] s. c.
47, 4. — 20 u. 21 sciribilita H. — 30 ex] et H. — 32 concagatum
H. — 34 improbiter nos pugno H.

- 3 os suum non coniciet'. 'atqui' respondit Habinnas 'nisi illa
discumbit, ego me apoculo' et coeperat surgere, nisi signo dato.
- 4 Fortunata quater amplius a tota familia esset vocata. venit
ergo galbino succincta cingillo, ita ut infra cerasina appareret
- 5 tunica et periscelides tortae phaecasiaeque inauratae. tunc su- 5
dario manus tergens, quod in collo habebat, applicat se illi
toro, in quo Scintilla Habinnae discumbebat uxor, osulataque
plaudentem 'est te' inquit 'videre?'
- 6 eo deinde perventum est, ut Fortunata armillas suas cras-
sissimis detraheret lacertis Scintillaeque miranti ostenderet. ul- 10
timo etiam periscelides resolvit et reticulum aureum, quem ex
7 obrussa esse dicebat. notavit haec Trimalchio iussitque afferri
omnia et 'videtis' inquit 'mulieris compedes: sic nos barcalae
despoliamur. sex pondo et selibram debet habere. et ipse ni-
hilo minus habeo decem pondo armillam ex millesimis Mercurii 15
8 factam'. ultimo etiam, ne mentiri videretur, stateram iussit af-
9 ferri et circumlatum approbari pondus. nec melior Scintilla,
quae de cervice sua capsellam detraxit aureolam, quam Felicio-
nem appellabat. inde duo crotalia protulit et Fortunatae in
vicem consideranda dedit et 'domini' inquit 'mei beneficio nemo 20
10 habet meliora'. 'quid?' inquit Habinnas 'excatarissasti me, ut
tibi emerem fabam vitream. plane si filiam haberem, auricu-
las illi praeciderem. mulieres si non essent, omnia pro luto
haberemus; nunc hoc est caldum meiere et frigidum potare'.
- 11 interim mulieres sauciae inter se riserunt ebriaeque iunxe- 25
runt oscula, dum altera diligentiam matris familiae iactat, altera
12 delicias et indiligentiam viri. dumque sic cohaerent, Habinnas
furtim consurrexit pedesque Fortunatae correptos super lectum
13 immisit. 'au au' illa proclamavit aberrante tunica super genua.
composita ergo in gremio Scintillae incensissimam rubore fa- 30
ciem sudario abscondit.
- 68 interposito deinde spatio cum secundas mensas Trimalchio
iussisset afferri, sustulerunt servi omnes mensas et alias attule-
runt, scobemque croco et minio tinctam sparserunt et, quod
nunquam ante videram, ex lapide speculari pulverem tritum. 35
2 statim Trimalchio 'pöteram quidem' inquit 'hoc fericulo esse
contentus; secundas enim mensas habetis. sed si quid belli
habes, affer'.

2 apocalo H. — 9 fg. crassissimas Scheffer. — 28 correctos H. —
30 indecens imam H.

interim puer Alexandrinus, qui caldam ministrabat, luscias coepit imitari clamante Trimalchione subinde: 'muta'. ecce alius ludus. servus qui ad pedes Habinnæ sedebat, iussus, credo, a domino suo proclamavit subito canora voce:

- 75 'interea medium Aeneas iam classe tenebat'.
nullus sonus unquam acidior percussit aures meas; nam praeter errantis barbariae aut adiectum aut deminutum clamorem miscebat Atellanicos versus, ut tunc primum me etiam Vergilius offenderit. plausum tamen, cum aliquando desisset, adiecit Habinnas et 'nunquam' inquit 'didicit, sed ego ad circulatorum eum mittendo erudibam. itaque parem non habet, sive muliones volet sive circulatorum imitari. desperatum valde ingeniosus est: idem sutor est, idem cocus, idem pistor, omnis musae mancipium. duo tamen vitia habet, quae si non haberet, esset omnium numerum: recutitus est et stertit. nam quod strabonus est, non curo; sicut Venus spectat. ideo nihil tacet, vix oculo mortuo unquam. illum emi trecentis denariis'. interpellavit loquentem Scintilla et 'plane' inquit 'non omnia artificia servi nequam narras. agaga est; at curabo, stigmam habeat'.
20 risit Trimalchio et 'adgnosco' inquit 'Cappadocem: nihil sibi defraudit, et mehercules laudo illum; hoc enim nemo parentat. tu autem, Scintilla, noli zelotypa esse. crede mihi, et vos novimus. sic me salvum habeatis, ut ego sic solebam ipsam meam debattuere, ut etiam dominus suspicaretur; et ideo me
25 in vilicionem relegavit. sed tace, lingua, dabo panem'. tanquam laudatus esset nequissimus servus, lucernam de sinu fictilem protulit et amplius semihora tubicines imitatus est succinente Habinna et inferius labrum manu deprimente. ultimo etiam in medium processit et modo harundinibus quassis
30 choraulas imitatus est, modo lacernatus cum flagello mulionum fata egit, donec vocatum ad se Habinnas basiavit, potionemque illi porrexit et 'tanto melior' inquit 'Massa, dono tibi caligas'.
nec ullus tot malorum finis fuisset, nisi epidipnis esset allata, turdi siliginis uvis passis nucibusque farsis. insecta sunt
35 Cydonia etiam mala spinis confixa, ut echinos efficerent. et haec quidem tolerabilia erant, si non fericulum longe monstrousius effecisset, ut vel fame perire malleus. nam cum positus

9 plausum] lassus H. — dedisset H. — 11 audibant H. —
12 desperatus H. — 15 nummorum H. — 16 viell. strambus*. —
31 fata] vgl. Sen. ep. 57, 1.

esset, ut nos putabamus, anser altilis circaque pisces et omni-
 um genera avium, 'amici' inquit Trimalchio 'quicquid videtis
 9 hic positum, de uno corpore est factum'. ego, scilicet homo
 prudentissimus, statim intellexi quid esset, et respiciens Aga-
 memnonem 'mirabor' inquam 'nisi omnia ista de *fimo* facta 5
 sunt aut certe de luto. vidi Romae Saturnalibus eiusmodi ce-
 narum imaginem fieri'. necdum finieram sermonem, cum Tri-
 70 malchio ait: 'ita crescram patrimonio, non corpore, ut ista
 2 cocus meus de porco fecit. non potest esse pretiosior homo.
 volueris, de vulva faciet piscem, de lardo palumbum, de perna 10
 turturem, de colepio gallinam. et ideo ingenio meo impositum
 3 est illi nomen bellissimum; nam Daedalus vocatur. et quia
 bonam mentem habet, attuli illi Roma munus cultros Norico
 ferro'. quos statim iussit afferri inspectosque miratus est.
 etiam nobis potestatem fecit, ut mucronem ad buccam proba- 15
 remus.
 4 subito intraverunt duo servi, tanquam qui rixam ad lacum
 5 fecissent; certe in collo adhuc amphoras habebant. cum ergo
 Trimalchio ius inter litigantes diceret, neuter sententiam tulit
 6 decernentis, sed alterius amphoram fuste percussit. consterna- 20
 ti nos insolentia ebriorum intentavimus oculos in proeliantes
 notavimusque ostrea pectinesque e gastris labentia, quae col-
 7 lecta puer lance circumtulit. has lautitias aequavit ingeniosus
 cocus; in craticula enim argentea cocleas attulit et tremula
 taeterrimaque voce cantavit. 25
 8 pudet referre, quae secuntur: inaudito enim more pueri ca-
 pillati attulerunt unguentum in argentea pelve pedesque recum-
 bentium unxerunt, cum ante crura talosque corollis vinxissent.
 9 hinc ex eodem unguento in vinarium atque lucernam aliquan-
 tum est infusum. 30
 10 iam coeperat Fortunata velle saltare, iam Scintilla frequen-
 tius plaudebat quam loquebatur, cum Trimalchio 'permitto' in-
 quit 'Philargyre et Cario, etsi prasinianus es famosus, dic et Me-
 11 nophilae, contubernali tuae, discumbat'. quid multa? paene de
 lectis deiecti sumus, adeo totum triclinium familia occupaverat. 35
 12 certe ego notavi super me positum cocum, qui de porco anserem
 13 fecerat, muria condimentisque fetentem. nec contentus fuit re-

1 omnia Br., doch s. Löfstedt, Beitr. 105 ff. und Eranos VIII,
 86 fg. — 11 colaepio HBr.*, vgl. ἀόληψ and C. I. L. IV, 246 und
 2081 Colepius. — 18 in loro H.

cumbere, sed continuo Ephesum tragoedum coepit imitari et subinde dominum suum sponsione provocare 'si prasinus proximis circensibus primam palmam'.

- diffusus hac contentione Trimalchio 'amici' inquit 'et servi 71
5 homines sunt et aequae unum lactem biberunt, etiam si illos
malus fatus oppresserit. tamen me salvo cito aquam liberam
gustabunt. ad summam, omnes illos in testamento meo manu
mitto. Philargyro etiam fundum lego et contubernalem suam, 2
Carioni quoque insulam et vicesimam et lectum stratum. nam 3
10 Fortunatam meam heredem facio, et commendo illam omnibus
amicis meis. et haec ideo omnia publico, ut familia mea iam
nunc sic me amet tanquam mortuum'. gratias agere omnes 4
indulgentiae coeperant domini, cum ille oblitus nugarum exem-
plar testamenti iussit afferri et totum a primo ad ultimum in-
15 gemescente familia recitavit. respiciens deinde Habinnam 'quid
dicis' inquit 'amice carissime? aedificas monumentum meum,
quemadmodum te iussi? valde te rogo, ut secundum pedes sta- 6
tuae meae catellam ponas et coronas et unguenta et Petraitis
omnes pugnans, ut mihi contingat tuo beneficio post mortem
20 vivere; praeterea ut sint in fronte pedes centum, in agrum pe-
des ducenti. omne genus enim poma volo sint circa cineres 7
meos, et vinearum largiter. valde enim falsum est vivo quidem
domos cultas esse, non curari eas, ubi diutius nobis habitan-
dum est. et ideo ante omnia adici volo: "hoc monumentum 8
25 heredem non sequatur". ceterum erit mihi curae, ut testamento
caveam, ne mortuus iniuriam accipiam. praeponam enim unum
ex libertis sepulcro meo custodiae causa, ne in monumentum
meum populus cacatum currat. te rogo, ut naves etiam *in* 9
fronte monumenti mei facias plenis velis euntes, et me in tri-
30 bunalis sedentem praetextatum cum anulis aureis quinque et
nummos in publico de sacculo effundentem; scis enim, quod
epulum dedi binos denarios. faciatur, si tibi videtur, et tricli- 10
nia. facias et totum populum sibi suaviter facientem. ad dex-
teram meam ponas statuam Fortunatae meae columbam tenen- 11
35 tem: et catellam cingulo alligatam ducat: et cicaronem meum,
et amphoras copiosas gypsatas, ne effluant vinum. et unam
licet fractam sculpas, et super eam puerum plorantem. horo-

6 oppressit Br., doch vgl. c. 46, 5. — 18 pingas H. — 25 sequitur Br., doch vgl. C. I. L. V, 3143, 4. VI, 9958. — 28 *fg.* in fronte ergänzt O. Keller. — 32 *fg.* triclia Orelli. — 33 facies H.

logium in medio, ut quisquis horas inspiciet, velit nolit, nomen
 12 meum legat. inscriptio quoque vide diligenter si haec satis
 idonea tibi videtur: “C. Pompeius Trimalchio Maecenatianus
 hic requiescit. huic seviratus absenti decretus est. cum posset
 in omnibus decuriis Romae esse, tamen noluit. pius, fortis, fide- 5
 lis, ex parvo crevit, sestertium reliquit trecenties, nec unquam
 philosophum audivit. vale: et tu”.

72 haec ut dixit Trimalchio, flere coepit ubertim. flebat et
 Fortunata, flebat et Habinnas, tota denique familia, tanquam in
 2 funus rogata, lamentatione triclinium implevit. immo iam coe- 10
 peram etiam ego plorare, cum Trimalchio ‘ergo’ inquit ‘cum
 3 sciamus nos morituros esse, quare non vivamus? sic vos felices
 videam, coniciamus nos in balneum, meo periculo, non paeni-
 4 tebit. sic calet tanquam furnus’. ‘vero, vero’ inquit Habinnas
 ‘de una die duas facere, nihil malo’ nudisque consurrexit pe- 15
 dibus et Trimalchionem plaudentem subsequi *coepit*.

5 ego respiciens ad Ascylyton ‘quid cogitas?’ inquam ‘ego enim
 6 si videro balneum, statim expirabo’. ‘assentemur’ ait ille ‘et
 7 dum illi balneum petunt, nos in turba exeamus’. cum haec
 placuissent, ducente per porticum Gitone ad ianuam venimus, 20
 ubi canis catenarius tanto nos tumultu excepit, ut Ascylytos
 etiam in piscinam ceciderit. nec non ego quoque ebrius, qui
 etiam pictum timueram canem, dum natanti opem fero, in eun-
 8 dem gurgitem tractus sum. servavit nos tamen atriensis, qui
 interventu suo et canem placavit et nos trementes extraxit in 25
 9 siccum. et Giton quidem iam dudum se ratione acutissima
 redemerat a cane; quicquid enim a nobis acceperat de cena,
 latranti sparserat, [at] ille avocatus cibo furorem suppresserat.
 10 ceterum cum algentes utique petissemus ab atriensi, ut nos
 extra ianuam emitteret, ‘erras’ inquit ‘si putas te exire hac 30
 posse, qua venisti. nemo unquam convivarum per eandem
 73 ianuam emissus est; alia intrant, alia exeunt’. quid faciamus
 homines miserimi et novi generis labyrintho inclusi, quibus
 2 lavari iam coeperat votum esse? ultro ergo rogavimus, ut nos
 ad balneum duceret, proiectisque vestimentis, quae Giton in aditu 35
 11 siccare coepit, balneum intravimus, angustum scilicet et cister-
 nae frigidariae simile, in quo Trimalchio rectus stabat. ac ne
 sic quidem putidissimam eius *iactationem* licuit effugere; nam

16 gaudentem *H.* — 29 udique *verm. Br.* — atriense *HBr.** —
 37 qua *H.*

nihil melius esse dicebat quam sine turba lavari, et eo ipso
 loco aliquando pistrinum fuisse. deinde ut lassatus consedit, 3
 invitatus balnei sono diduxit usque ad cameram os ebrium et
 coepit Menecratis cantica lacerare, sicut illi dicebant, qui lin-
 5 guam eius intellegebant. ceteri convivae circa labrum manibus 4
 nexis currebant et gingilipho ingenti clamore exsonabant. alii
 autem [aut] restrictis manibus anulos de pavimento conabantur
 tollere aut posito genua cervices post terga flectere et pedum
 extremos pollices tangere. nos, dum alii sibi ludos faciunt, in 5
 10 solio, quod Trimalchioni temperabatur, descendimus.

ergo ebrietate discussa in aliud triclinium deducti sumus,
 ubi Fortunata disposerat lautitias [suas] ita ut supra lucernas
 aeneolosque piscatores notaverim et mensas totas ar-
 genteas calicesque circa fictiles inauratos et vinum in conspectu
 15 sacco defluens. tum Trimalchio 'amici' inquit 'hodie servus 6
 meus barbatoriam fecit, homo praefiscini frugi et micarius. ita-
 que tangomenas faciamus et usque in lucem cenemus'. haec 74
 dicente eo gallus gallinaceus cantavit. qua voce confusus Tri-
 malchio vinum sub mensa iussit effundi lucernamque etiam mero
 20 spargi. immo anulum traiecit in dexteram manum et 'non sine 2
 causa' inquit 'hic bucinus signum dedit; nam aut incendium
 oportet fiat, aut aliquis in vicinia animam abiciet. longe a no-
 3 bis. itaque quisquis hunc indicem attulerit, corollarium acci-
 pie!' dicto citius de vicinia gallus allatus est, quem Trimalchio 4
 25 occidi iussit, ut aeno coctus fieret. laceratus igitur ab illo doc- 5
 tissimo coco, qui paulo ante de porco aves piscesque fecerat, in
 caccabum est coniectus. dumque Daedalus potionem ferven-
 tissimam haurit, Fortunata mola buxea piper trivit.

sumptis igitur matteis respiciens ad familiam Trimalchio 6
 30 'quid vos' inquit 'adhuc non cenastis? abite, ut alii veniant ad 7
 officium'. subiit igitur alia classis, et illi quidem exclamavere: 7
 'vale Gai', hi autem: 'ave Gai'. hinc primum hilaritas nostra 8
 turbata est; nam cum puer non inspeciosus inter novos intras-
 set ministros, invasit eum Trimalchio et osculari diutius coepit.
 35 itaque Fortunata, ut ex aequo ius firmum approbaret, male di- 9
 cere Trimalchioni coepit et purgamentum dedecusque praedi-
 care, qui non contineret libidinem suam. ultimo etiam adiecit:
 'canis'. Trimalchio contra offensus convicio calicem in faciem 10

10 solium Br. — pervapatur H (am Rande parabatur), vapora-
 batur Br. — 34 trimalchionem H.

- 11 Fortunatae immisit. illa tanquam oculum perdidisset, exclama-
 12 vit manusque trementes ad faciem suam admovit. consternata
 est etiam Scintilla trepidantemque sinu suo texit. immo puer
 quoque officiosus urceolum frigidum ad malam eius admovit,
 13 super quem incumbens Fortunata gemere ac flere coepit. contra 5
 Trimalchio 'quid enim?' inquit 'ambubaia non meminit, sed de
 machina illam sustuli, hominem inter homines feci. at inflat
 se tanquam rana, et in sinum suum non sputat, codex, non
 14 mulier. sed hic, qui in pergula natus est, aedes non somniatur.
 ita genium meum propitium habeam, curabo, domata sit Cas- 10
 15 sandra caligaria. et ego, homo dipundiarius, sestertium centies
 accipere potui. scis tu me non mentiri. Agatho, unguentarius
 herae proximae, seduxit me et "suadeo" inquit "non patiaris
 16 genus tuum interire". at ego dum bonatus ago et nolo videri
 17 levis, ipse mihi asciam in crus impegi. recte, curabo, me un- 15
 gibus quaeras. et ut depraesentiarum intelligas, quid tibi
 feceris: Habinna, nolo, statuam eius in monumento meo ponas,
 ne mortuus quidem lites habeam. immo, ut sciat me posse
 malum dare, nolo, me mortuum basiet'.
- 75 post hoc fulmen Habinnas rogare coepit, ut iam desineret 20
 irasci et 'nemo' inquit 'nostrum non peccat. homines sumus,
 2 non dei'. idem et Scintilla flens dixit ac per genium eius Ga-
 3 ium appellando rogare coepit, ut se frangeret. non tenuit ultra
 lacrimas Trimalchio et 'rogo' inquit 'Habinna, sic peculium
 tuum fruniscaris: si quid perperam feci, in faciem meam in- 25
 4 spue. puerum basiavi frugalissimum, non propter formam, sed
 quia frugi est: decem partes dicit, librum ab oculo legit, thraeci-
 um sibi de diariis fecit, arcisellium de suo paravit et duas
 5 trullas. non est dignus quem in oculis feram? sed Fortunata
 6 vetat. ita tibi videtur, fulcipedia? suadeo, bonum tuum con- 30
 coquas, milva, et me non facias ringentem, amasiuncula: alio-
 7 quin experieris cerebrum meum. nosti me: quod semel desti-
 8 navi, clavo tabulari fixum est. sed vivorum meminerimus. vos
 rogo, amici, ut vobis suaviter sit. nam ego quoque tam fui
 quam vos estis, sed virtute mea ad hoc perveni. corcillum 35
 9 est quod homines facit, cetera quisquilia omnia. "bene emo,
 bene vendo"; alius alia vobis dicit. felicitate dissilio. tu autem,

5 quam *Heinsius*. — 6 *fg.* non me misit sede machillam illam
H.; *viell.* sed ego de m.* — 8 conspuit *H.* — 13 here proxime *H.*
 — 23 ut effrangeret *H.* — 28 artiſsellium *H.* — 31 facies *H.*

- steritea, etiamnum ploras? iam curabo, fatum tuum plores. sed, 10
 ut coeperam dicere, ad hanc me fortunam frugalitas mea per-
 duxit. tam magnus ex Asia veni, quam hic candelabrus est.
 ad summam, quotidie me solebam ad illum metiri, et ut cele-
 5 rius rostrum barbatum haberem, labra de lucerna ungebam.
 tamen ad delicias [femina] ipsimi [domini] annos quattuor- 11
 decim fui. nec turpe est, quod dominus iubet. ego tamen et
 ipsimae [dominae] satis faciebam. scitis, quid dicam: taceo,
 quia non sum de gloriosis. ceterum, quemadmodum di volunt, 76
 10 dominus in domo factus sum, et ecce cepi ipsimi cerebellum.
 quid multa? coheredem me Caesari fecit, et accepi patrimo- 2
 nium laticlavium. nemini tamen nihil satis est. concupivi ne- 3
 gotiari. ne multis vos morer, quinque naves aedificavi, one- 4
 ravi vinum — et tunc erat contra aurum — misi Romam. pu- 4
 15 tares me hoc iussisse: omnes naves naufragarunt, factum, non
 fabula. uno die Neptunus trecenties sestertium devoravit. pu- 5
 tatis me defecisse? non mehercules mi haec iactura gusti fuit,
 tanquam nihil facti. alteras feci maiores et meliores et felicio- 6
 res, ut nemo non me virum fortem diceret. scitis, magna 6
 20 navis magnam fortitudinem habet. oneravi rursus vinum, lar-
 dum, fabam, seplasium, mancipia. hoc loco Fortunata rem-
 piam fecit; omne enim aurum suum, omnia vestimenta vendi- 7
 dit et mi centum aureos in manu posuit. hoc fuit peculii mei
 fermentum. cito fit, quod di volunt. uno cursu centies ses- 8
 25 tertium corrotundavi. statim redemi fundos omnes, qui pa-
 troni mei fuerant. aedifico domum, venalicia coemo iumenta;
 quicquid tangebam, crescebat tanquam favus. postquam coepi 9
 plus habere, quam tota patria mea habet, manum de tabula:
 sustuli me de negotiatione et coepi *per* libertos faenerare. et 10
 30 sane nolentem me negotium meum agere exhortavit mathema-
 ticus, qui venerat forte in coloniam nostram, Graeculio, Serapa
 nomine, consiliator deorum. hic mihi dixit etiam ea, quae ob- 11
 litus eram; ab acia et acu mi omnia exposuit; intestinas meas
 noverat; tantum quod mihi non dixerat, quid pridie cenaveram.
 35 putasses illum semper mecum habitasse. rogo, Habinna — pu- 77
 to, interfuisti —: “tu dominam tuam de rebus illis fecisti. tu
 parum felix in amicos es. nemo unquam tibi parem gratiam
 refert. tu latifundia possides. tu viperam sub ala nutricas” et, 2

16 neptunno H. — 18 factum in H zuerst geschrieben. —
 29 ohne per Br. — 33 exposcit H, viell. exposiit.*

- quod vobis non dixerim, et nunc mi restare vitae annos tri-
 3 ginta et menses quattuor et dies duos. praeterea cito accipiam
 hereditatem. hoc mihi dicit fatus meus. quod si contigerit
 4 fundos Apuliae iungere, satis vivus pervenero. interim dum
 Mercurius vigilat, aedificavi hanc domum. ut scitis, cusuc erat; 5
 nunc templum est. habet quattuor cenationes, cubicula viginti,
 porticus marmoratos duos, susum cenationem, cubiculum in quo
 ipse dormio, viperae huius sessorium, ostiarii cellam perbonam;
 5 hospitium hospites capit. ad summam, Scaurus cum huc venit,
 nusquam mavoluit hospitari, et habet ad mare paternum hos- 10
 6 pitium. et multa alia sunt, quae statim vobis ostendam. cre-
 dite mihi: assem habeas, assem valeas; habes, habeberis. sic
 7 amicus vester, qui fuit rana, nunc est rex. interim, Stiche,
 profer vitalia, in quibus volo me efferri. profer et unguentum
 et ex illa amphora gustum, ex qua iubeo lavari ossa mea'. 15
 78 non est moratus Stichus, sed et stragulam albam et prae-
 textam in triclinium attulit
 2 iussitque nos temptare, an bonis lanis essent confecta. tum
 subridens 'vide tu' inquit 'Stiche, ne ista mures tangant aut
 tineae; alioquin te vivum comburam. ego gloriosus volo efferri, 20
 3 ut totus mihi populus bene impreceatur'. statim ampullam nar-
 di aperuit omnesque nos unxit et 'spero' inquit 'futurum ut
 4 aequae me mortuum iuvel tanquam vivum'. nam vinum quid-
 em in vinarium iussit infundi et 'putate vos' ait 'ad parenta-
 lia mea invitatos esse'. 25
 5 ibat res ad summam nauseam, cum Trimalchio ebrietate
 turpissima gravis novum acroama, cornicines, in triclinium ius-
 sit adduci, fultusque cervicalibus multis extendit se super torum
 extremum et 'fingite me' inquit 'mortuum esse. dicite aliquid
 6 belli'. consonuere cornicines funebri strepitu. unus praecipue 30
 servus libitinarii illius, qui inter hos honestissimus erat, tam
 7 valde intonuit, ut totam concitaret viciniam. itaque vigiles,
 qui custodiebant vicinam regionem, rati ardere Trimalchionis
 domum, effregerunt ianuam subito et cum aqua securibusque
 8 tumultuari suo iure coeperunt. nos occasionem opportunissi- 35
 mam nacti Agamemnoni verba dedimus raptimque tam plane
 quam ex incendio fugimus.

5 casula Br.; viell. casucla.* — 7 marmoratis H. — cella-
 tionem H. — 31 libertinarii H. — Viell. inter suos.*

*non-
fulchit*